

РОЗДІЛ 2 МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

УДК 351

DOI <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2025.3.7>

Бражко Олена Вадимівна,

доктор наук з державного управління, професор,
професор кафедри публічного управління та адміністрування
Маріупольського державного університету
ORCID ID: 0009-0001-5909-4481

РОЛЬ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ АГРОПРОМИСЛОВОЇ СФЕРИ В ДОСЯГНЕННІ ЗАВДАНЬ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

THE ROLE OF STATE REGULATION OF THE AGRO-INDUSTRIAL SPHERE IN ACHIEVING SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

У статті досліджується роль державного регулювання агропромислового комплексу України у забезпеченні сталого розвитку та досягненні стратегічних завдань галузі. Показано, що державне регулювання аграрного сектору у країнах із ринковою економікою є багаторівневим процесом, спрямованим на підтримку продовольчої безпеки, стабілізацію цін, зростання доходів сільгоспвиробників і розвиток галузі відповідно до сучасних викликів сталого розвитку. В Україні система державного регулювання аграрного сектору формується з урахуванням як національних пріоритетів, так і міжнародних зобов'язань, зокрема у межах євроінтеграційного курсу. Основними інструментами виступають фінансова підтримка, програмно-цільове управління, регуляторна політика та розвиток партнерства з приватним сектором. Проаналізовано сучасний стан аграрного сектору та виклики, зумовлені воєнним станом, економічною нестабільністю, обмеженим доступом до ресурсів та необхідністю дотримання екологічних і соціальних стандартів. Виявлено проблеми чинної системи регулювання: фрагментарність політики, недостатнє фінансування, обмежений доступ малих і середніх господарств до кредитів і грантів, низький рівень цифровізації та інновацій, слабка екологізація виробництва та недостатня координація між державними, науковими та бізнес-структурами. Визначено стратегічні завдання для розвитку аграрної сфери: забезпечення продовольчої безпеки, підвищення ефективності та конкурентоспроможності аграрного виробництва, підтримка малого та середнього бізнесу, розвиток експорту та інтеграція до світових ринків, впровадження ресурсозберігаючих і екологічно безпечних технологій, розвиток «зеленої» енергетики, адаптація до кліматичних змін, соціальна стабільність сільських територій та підвищення інституційної спроможності управління. Запропоновано напрями удосконалення державної політики: стратегічне планування, фінансова підтримка виробництва та інновацій, розвиток інфраструктури та логістики, підтримка експорту, впровадження цифрових і ресурсозберігаючих технологій, моніторинг ефективності програм. Реалізація цих заходів сприятиме формуванню стійкої, конкурентоспроможної та інноваційної моделі агропромислового комплексу України, підвищенню економічної та продовольчої безпеки, забезпеченню соціального благополуччя населення та інтеграції країни до світових ринків відповідно до стандартів сталого розвитку.

Ключові слова: агропромисловий комплекс, державне регулювання, сталий розвиток, продовольча безпека, інновації, екологічна безпека.

The article examines the role of state regulation of Ukraine's agro-industrial complex in ensuring sustainable development and achieving strategic sectoral objectives. It is shown that state regulation of the agricultural sector in countries with a market economy is a multi-level process aimed at supporting food security, stabilizing prices, increasing agricultural producers' incomes and developing the industry in accordance with modern challenges of sustainable development. In Ukraine, the system of state regulation of the agricultural sector is formed taking into account both national priorities and international obligations, in particular within the framework of the European integration course. The main tools are financial support, program-targeted management, regulatory policy and the development of partnerships with the private sector. The current state of the agricultural sector and challenges caused by the war, economic instability, limited access to resources, and the need to comply with environmental and social standards are analyzed. The study identifies problems in the existing regulatory system, including fragmented policies, insufficient funding, limited access of small and medium-sized farms to credits and grants, low levels of digitalization and innovation, weak environmental management, and poor coordination between state, scientific,

and business entities. Strategic tasks for the development of the agricultural sector are highlighted: ensuring food security, increasing efficiency and competitiveness, supporting small and medium enterprises, developing exports and integrating into global markets, implementing resource-saving and environmentally safe technologies, promoting "green" energy, adapting to climate change, ensuring social stability in rural areas, and enhancing institutional capacity. The article proposes directions for improving state policy, including strategic planning, financial support for production and innovation, infrastructure and logistics development, export promotion, introduction of digital and resource-saving technologies, and monitoring program effectiveness. Implementing these measures will contribute to the formation of a sustainable, competitive, and innovative model of Ukraine's agro-industrial complex, enhance economic and food security, ensure social welfare, and facilitate the country's integration into global markets according to sustainable development standards.

Key words: agro-industrial complex, state regulation, sustainable development, food security, innovation, environmental safety.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Аграрний сектор завжди займав особливе місце у структурі національної економіки, адже він є основою продовольчої та економічної безпеки держави. В сучасних умовах його значення ще більше зростає, оскільки глобальні соціально-економічні трансформації, зміни політичної ситуації у світі та зростання конкуренції на міжнародних аграрних ринках формують нові виклики для розвитку сільського господарства України. Саме тому агропромисловий комплекс виступає стратегічною ланкою економічної системи країни, від стабільності й ефективності якої залежить рівень забезпечення населення продуктами харчування, розвиток внутрішнього ринку та формування експортного потенціалу.

Сьогодні, коли ведеться пошук дієвих механізмів забезпечення сталого розвитку аграрної сфери, особливого значення набуває вивчення ролі державного регулювання. На відміну від інших галузей, аграрний сектор має специфічні риси: він є життєзабезпечувальним, тісно пов'язаний із використанням природних ресурсів, залежний від сезонності виробництва, а також чутливий до соціально-політичних змін. Саме ці особливості зумовлюють потребу в активному втручанні держави, здатному забезпечити збалансованість економічних, соціальних та екологічних інтересів.

Фактори, що визначають розвиток агропромислового комплексу, включають науково-технічний прогрес, впровадження сучасних технологій, використання світового досвіду, удосконалення управління, розвиток кооперації, державну підтримку та ефективне регуляторне середовище. Водночас негативний вплив мають чинники, які знижують ефективність виробництва: дефіцит фінансових ресурсів, обмежений доступ до інновацій, нестача інвестицій, диспропорції у ринковій інфраструктурі та залежність від зовнішньоекономічної кон'юнктури. Особливу загрозу для функціонування аграрного сектору становить воєнний стан, спричинений повномасштабним

російським вторгненням. Наслідками є суттєве зменшення виробництва та експорту сільськогосподарської продукції, руйнування виробничих потужностей і транспортної інфраструктури, скорочення доступності пального та добрив, обмеження у логістиці та зниження інвестиційної привабливості галузі. В таких умовах перед державою постає завдання збереження виробничого потенціалу та формування ефективних механізмів підтримки аграрного бізнесу для запобігання поглибленню продовольчої кризи [1, с. 13].

З урахуванням цих викликів, розвиток українського агропромислового комплексу стає ключовим чинником національної економічної та продовольчої безпеки. Він здатен не лише забезпечити внутрішні потреби країни, але й зміцнити її позиції на світових ринках, що особливо важливо в умовах післявоєнного відновлення. Саме тому дослідження механізмів державного регулювання аграрної сфери у контексті досягнення завдань сталого розвитку має особливу наукову та практичну значущість. Йдеться не лише про пошук оптимальних інструментів регуляторної політики, але й про вироблення стратегій, які б сприяли довгостроковій стійкості економіки, збереженню природних ресурсів та покращенню соціальних умов життя населення. Отже, актуальність обраної теми зумовлена тим, що аграрний сектор в умовах воєнних і післявоєнних трансформацій перетворюється на визначальний елемент відновлення національної економіки. Від ефективності державного регулювання залежить здатність агропромислового комплексу адаптуватися до кризових обставин, забезпечувати сталий розвиток та виконувати стратегічні завдання, пов'язані з економічною, екологічною та соціальною безпекою держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика сталого розвитку економіки та пошуку ефективних механізмів її реалізації займає вагомe місце в сучасних наукових дискусіях. Значний внесок у дослідження теоретико-методологічних основ сталого розвитку зробили українські

науковці, серед яких варто відзначити Л. Г. Мельника, Н. С. Маркову, Л. С. Мельничук, А. М. Вергуна, М. А. Хвесика та інших. У їхніх працях розглядається взаємозв'язок економічних, соціальних та екологічних чинників розвитку, а також обґрунтовується важливість упровадження інноваційних механізмів регулювання у господарську практику. Окремий науковий пласт становлять дослідження, безпосередньо присвячені сталому розвитку аграрної сфери. Так, питання інституційних засад і державного регулювання сільського господарства висвітлені у працях Я. О. Григоренка, Є. С. Жураківського, М. Я. Месель-Веселяка, Р. Л. Смоленюк, М. І. Стегней, С. І. Тодорюк та інших учених. Дослідники наголошують, що аграрний сектор є стратегічним елементом забезпечення продовольчої та економічної безпеки держави, а його розвиток вимагає комплексного та цілеспрямованого впливу з боку державних інституцій. У наукових працях значна увага приділяється питанням формування ефективних механізмів державного регулювання, які б забезпечували конкурентоспроможність продукції, розвиток сільських територій та екологічну збалансованість аграрного виробництва. Важливим напрямом досліджень є пошук інструментів підтримки малих і середніх сільськогосподарських виробників, удосконалення кредитно-фінансових механізмів, системи субсидування, а також посилення інноваційної складової у розвитку агропромислового комплексу.

Попри значний обсяг наукових напрацювань, залишаються аспекти, що потребують глибшого опрацювання. Зокрема, недостатньо дослідженими є шляхи інтеграції цілей сталого розвитку у практику державного регулювання аграрної сфери в умовах воєнних викликів, бракує системних розробок щодо адаптації європейських моделей підтримки до українських реалій, а також потребують уточнення інноваційні інструменти стимулювання, спрямовані на екологізацію виробництва та підвищення його енергоефективності. Водночас практично не розглянуто, яким чином воєнний стан впливає на реалізацію довгострокових стратегій сталого розвитку. Огляд наукових праць підтверджує актуальність дослідження проблеми державного регулювання агропромислової сфери у контексті завдань сталого розвитку та окреслює необхідність пошуку нових, більш гнучких механізмів її реалізації.

Формулювання цілей статті. Метою статті є обґрунтування ролі державного регулювання агропромислового комплексу України в контексті досягнення завдань сталого розвитку, а також

визначення ефективних інструментів та напрямів державної політики, які здатні забезпечити стійкість галузі в умовах сучасних викликів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як свідчить міжнародна практика, потреба у державному регулюванні аграрного сектору зумовлена низкою об'єктивних чинників. Насамперед, від рівня розвитку цієї галузі прямо залежить продовольча безпека держави, яка є основою здоров'я населення, його трудового та інтелектуального потенціалу. Крім того, забезпечення добробуту громадян неможливе без перетворення аграрної сфери на конкурентоспроможний і стабільно функціонуючий сектор економіки, адже харчові продукти належать до базових потреб суспільства. У розвинутих країнах ще однією причиною втручання держави є структурний дисбаланс: надлишок пропозиції сільськогосподарської продукції порівняно з попитом, що вимагає регулювання цін і створення сприятливих умов торгівлі.

Загалом, світовий досвід дає змогу виділити низку ключових напрямів державного впливу на аграрний сектор. По-перше, це програмне планування розвитку сільського господарства та аграрного ринку на середньострокову і довгострокову перспективу. По-друге, формування цінової політики, яка гарантує агровиробникам можливість не лише покривати виробничі витрати, а й здійснювати розширене відтворення. По-третє, надання кредитної підтримки, що включає здешевлення відсоткових ставок і відстрочку виплат за основним боргом. Важливою складовою є також система державних дотацій і компенсацій, спрямована на збереження доходів аграріїв у зв'язку з високою залежністю виробництва від кліматичних умов, сезонністю та значними ризиками [2].

Податкове стимулювання відіграє окрему роль у підтримці агропідприємств, забезпечуючи створення пільгових умов для розвитку виробництва. Значне значення має й державна підтримка господарств, що функціонують у несприятливих природно-кліматичних зонах, а також регулювання зовнішньоекономічної діяльності – експортно-імпорتنих операцій з сільськогосподарською продукцією та продовольством. Важливими інструментами залишаються бюджетне фінансування галузевих програм, розвиток виробничої та транспортної інфраструктури, підтримка наукових досліджень у сфері ресурсозбереження, екологізації та інноваційних технологій.

Не менш актуальним завданням є формування ефективної системи кадрового забезпечення, здатної задовольнити потреби аграрної галузі у висококваліфікованих спеціалістах. У сучас-

них умовах до цього переліку додається ще один важливий аспект – цифровізація сільського господарства, яка передбачає впровадження технологій точного землеробства, систем моніторингу та аналізу даних, що суттєво підвищує ефективність державної політики та зменшує екологічне навантаження [3].

Таким чином, державне регулювання аграрного сектору у країнах із ринковою економікою є багаторівневим процесом, спрямованим на підтримку продовольчої безпеки, стабілізацію цін, зростання доходів сільгоспвиробників і розвиток галузі відповідно до сучасних викликів сталого розвитку.

У контексті України врахування цього досвіду є особливо важливим. З одного боку, вітчизняна аграрна політика потребує модернізації відповідно до європейських стандартів, з іншого – вона має адаптуватися до унікальних умов воєнного стану та післявоєнної відбудови. Саме тому державне регулювання агропромислової сфери нині виступає не лише засобом забезпечення продовольчої безпеки, а й ключовим чинником економічної стабільності, інтеграції у світові ринки та досягнення завдань сталого розвитку [4, с. 12].

В Україні система державного регулювання аграрного сектору формується з урахуванням як національних пріоритетів, так і міжнародних зобов'язань, зокрема у межах євроінтеграційного курсу. Основними інструментами тут виступають фінансова підтримка, програмно-цільове управління, регуляторна політика та розвиток партнерства з приватним сектором. Передусім важливе місце займає бюджетна підтримка аграріїв, яка реалізується через дотації, субсидії, часткову компенсацію вартості техніки та обладнання, а також програми пільгового кредитування. Наприклад, у 2022–2023 роках в умовах воєнного стану уряд активно використовував механізми компенсації відсоткових ставок для малого та середнього бізнесу в аграрній сфері, що дозволяло підтримати виробників у період зростання фінансових ризиків [5, с. 94].

Другим важливим напрямом є податкове стимулювання, що включає пільгові режими для фермерських господарств, спрощені системи обліку та спеціальні умови для виробників органічної продукції. Такі заходи спрямовані на зменшення податкового навантаження і стимулювання інвестиційної активності в сільському господарстві. Не менш значущою є сфера державного програмування розвитку, що реалізується через Стратегію розвитку аграрного сектору та національні програми підтримки окремих напрямів – зрощення,

тваринництва, виробництва органічної продукції. У цих документах чітко визначаються пріоритети державної політики, орієнтовані на досягнення Цілей сталого розвитку.

Особливу увагу приділено євроінтеграційним процесам. Україна поступово гармонізує аграрне законодавство з правом ЄС, насамперед у питаннях продовольчої безпеки, якості та безпечності харчових продуктів, екологічних стандартів і поводження з відходами. Впровадження принципів Спільної аграрної політики ЄС відкриває перспективи для українських агровиробників на європейському ринку, водночас підвищуючи вимоги до їх конкурентоспроможності. Окремим інструментом є державно-приватне партнерство, що сприяє розвитку інфраструктури сільських територій, модернізації логістики та підвищенню ефективності ланцюгів постачання. В умовах воєнних викликів воно дозволяє оперативно відновлювати пошкоджені об'єкти та залучати додаткові інвестиційні ресурси. Значна увага приділяється й науково-технологічній підтримці: фінансуванню досліджень у сфері селекції, впровадженню інноваційних технологій, цифровізації виробничих процесів. Це відповідає сучасним трендам сталого розвитку, адже дозволяє поєднувати підвищення продуктивності з екологічною відповідальністю [4, с. 14].

Таким чином, державне регулювання аграрного сектору в Україні має багатокомпонентний характер, поєднуючи фінансові, організаційні та інституційні заходи. Його особливістю на сучасному етапі є поєднання завдань антикризової підтримки галузі в умовах війни з необхідністю інтеграції до європейського економічного простору та дотримання принципів сталого розвитку.

Попри наявність широкого спектра механізмів державного впливу на аграрний сектор, сучасна система регулювання характеризується низкою проблем і суперечностей, які стримують її ефективність та ускладнюють досягнення завдань сталого розвитку.

По-перше, зберігається фрагментарність та непослідовність державної політики. Нерідко окремі програми й ініціативи приймаються без належної координації між міністерствами та відомствами, що призводить до дублювання заходів або до їх недостатньої реалізації. Відсутність стабільної довгострокової стратегії часто унеможливорює прогнозованість для аграрного бізнесу та інвесторів.

По-друге, значною проблемою є недостатнє фінансування аграрної сфери. Обсяги бюджетних дотацій і програм підтримки істотно посту-

паються потребам галузі, особливо у воєнний період, коли більша частина державних ресурсів спрямовується на оборону. Це обмежує можливості розвитку інфраструктури, модернізації виробництва та впровадження інновацій.

По-третє, актуальною залишається проблема доступу до фінансових ресурсів для малих і середніх господарств. Незважаючи на існування програм пільгового кредитування, значна частина фермерів стикається з бюрократичними перепонами, високими вимогами до забезпечення та недостатньою інформованістю про доступні інструменти.

Четвертою проблемою є повільна імплементація європейських стандартів у сфері якості та безпеки продукції, екологічних вимог, простежуваності ланцюгів постачання. Це знижує конкурентоспроможність українських виробників на ринках ЄС, які є ключовими для подальшої інтеграції.

Крім того, залишається невирішеною проблема дисбалансу між короткостроковими антикризовими заходами та довгостроковими пріоритетами сталого розвитку. В умовах війни акцент робиться передусім на забезпеченні продовольчої безпеки та підтримці експорту, тоді як екологічна модернізація, розвиток «зеленої» енергетики в аграрному секторі чи відновлення деградованих земель часто відсуваються на другий план.

Варто також підкреслити недостатній розвиток виробничої та транспортно-логістичної інфраструктури, що особливо загострилося після руйнувань, спричинених війною. Проблеми з доступом до портів, залізничних та автомобільних шляхів перешкоджають ефективному експорту сільськогосподарської продукції та знижують конкурентні позиції України на світових ринках.

Таким чином, сучасна система державного регулювання агропромислового комплексу України має низку структурних та інституційних обмежень. Їх подолання є необхідною умовою не лише для забезпечення продовольчої та економічної безпеки держави, а й для реалізації завдань сталого розвитку, що інтегрують економічні, соціальні та екологічні складові розвитку сільських територій.

Попри наявність низки державних програм підтримки, чинна система регулювання аграрного сектору України характеризується низкою суттєвих недоліків. Зокрема, відчувається фрагментарність і відсутність єдиного комплексного підходу, який поєднував би економічні, соціальні та екологічні пріоритети. Наявні інструменти підтримки часто орієнтовані на короткострокові

результати, тоді як довгострокова модель сталого розвитку потребує стабільності, прогнозованості та системності. Значна частина дотацій та субсидій розподіляється нерівномірно, з перевагою для великих агрохолдингів, тоді як малі та середні виробники стикаються з труднощами у доступі до фінансування. Недостатня прозорість бюджетного фінансування, складність процедур отримання кредитів і страхових інструментів знижують довіру аграріїв до державних ініціатив. Важливим стримуючим чинником залишається також слабка інтеграція інновацій та науково-технічних розробок у сільське господарство, низький рівень цифровізації та недостатня екологізація виробництва. Додаткові виклики створює воєнний стан: руйнування виробничих і логістичних потужностей, падіння інвестиційної активності, обмеження доступу до зовнішніх ринків та зростання ризиків продовольчої безпеки. В таких умовах особливої актуальності набуває формування сучасної системи державного регулювання, здатної забезпечити не лише відновлення аграрного комплексу, а й його поступальний рух у напрямі сталого розвитку [6].

У цьому контексті ключовим орієнтиром виступає реалізація Цілей сталого розвитку до 2030 року, інтегрованих у державну політику України. Вони визначають стратегічні пріоритети аграрної політики, спрямовані на забезпечення продовольчої, економічної та екологічної безпеки держави. Серед основних завдань на найближчу перспективу варто виділити:

1. Забезпечення продовольчої безпеки шляхом підвищення рівня внутрішнього виробництва основних продуктів харчування, розвитку переробної галузі та формування стратегічних продовольчих резервів.

2. Підвищення конкурентоспроможності аграрного виробництва через модернізацію технологій, розвиток інновацій, цифрових платформ та точного землеробства.

3. Підтримка малого та середнього бізнесу як основи сталого розвитку сільських територій, зокрема через спрощення доступу до фінансування, податкові стимули, грантові програми та розвиток кооперації.

4. Розвиток експорту з високою доданою вартістю та інтеграція до європейських і світових ринків на основі стандартів якості та безпечності продукції.

5. Забезпечення екологічної стійкості сільського господарства шляхом переходу до ресурсозберігаючих технологій, раціонального використання ґрунтів та водних ресурсів, зменшення

викидів парникових газів та розвитку органічного землеробства.

6. Розвиток «зеленої» енергетики в аграрному секторі, зокрема біоенергетики та відновлюваних джерел енергії для виробничих потреб.

7. Соціальний розвиток сільських територій через створення робочих місць, підвищення рівня життя сільського населення, розвиток інфраструктури та зменшення трудової міграції.

8. Адаптація до змін клімату та управління ризиками – запровадження сучасних систем страхування, розробка стратегій зрошення та протидії посухам, мінімізація наслідків екстремальних погодних явищ.

9. Підвищення інституційної спроможності державного управління шляхом забезпечення прозорості у розподілі ресурсів, цифровізації державних сервісів та удосконалення нормативно-правової бази [7].

Таким чином, акцент на досягненні Цілей сталого розвитку до 2030 року дозволяє Україні не лише долати поточні виклики, зумовлені війною та глобальними економічними змінами, але й закласти основи для довгострокового розвитку агропромислового комплексу. Реалізація зазначених стратегічних завдань є запорукою підвищення економічної стійкості, екологічної безпеки та соціальної стабільності, що, у свою чергу, сприятиме формуванню конкурентоспроможної моделі українського сільського господарства на світовій арені.

Враховуючи стратегічне значення агропромислового комплексу для національної економіки та продовольчої безпеки, досягнення Цілей сталого розвитку до 2030 року потребує не лише визначення амбітних завдань, а й конкретних заходів державного регулювання. Саме системне та комплексне удосконалення політики у аграрному секторі дозволить створити умови для ефективного впровадження інновацій, забезпечення екологічної безпеки, підвищення продуктивності та конкурентоспроможності галузі. Наступним кроком є визначення ключових напрямів державної політики, які сприятимуть реалізації стратегічних цілей та формуванню стабільної, інноваційної та стійкої моделі аграрного сектору України [8, с. 110].

Серед пріоритетних напрямів удосконалення державної політики у сфері агропромислового комплексу можна виділити:

- підвищення продуктивності та конкурентоспроможності аграрного сектору – впровадження передових агротехнологій, підтримка наукових досліджень та інноваційних проектів, розвиток органічного та екологічно чистого виробництва;

- стійке використання природних ресурсів – мінімізація негативного впливу на довкілля, охорона ґрунтів, водних ресурсів та біорізноманіття, застосування енергоефективних і ресурсозберігаючих технологій;

- розвиток соціальної відповідальності та підтримка сільських територій – забезпечення гідної оплати праці, соціальних гарантій та покращення умов життя у сільській місцевості;

- розширення ринків збуту та інфраструктури – розвиток внутрішніх і зовнішніх ринків, модернізація транспортної та логістичної інфраструктури для швидкого та ефективного переміщення продукції.

- підтримка малих і середніх аграрних підприємств – впровадження механізмів фінансової підтримки, надання доступу до кредитів, грантів та інвестицій;

- експортно-орієнтовані стратегії – сприяння просуванню української продукції на міжнародних ринках, підвищення частки української продукції у глобальному продовольчому ланцюзі;

- екологічна безпека та стале виробництво – стимулювання переробки вторинних відходів, виробництва біометану, зниження викидів парникових газів та впровадження заходів, спрямованих на захист екосистем;

- інновації та науково-технічний розвиток – підтримка наукових досліджень, створення та впровадження ресурсозберігаючих і високотехнологічних рішень у виробництві;

- моніторинг і оцінка ефективності державних програм – забезпечення контролю за виконанням стратегічних цілей, коригування заходів відповідно до актуальних викликів.

Реалізація цих напрямів дозволить Україні формувати стійку, конкурентоспроможну та інноваційну модель агропромислового комплексу, яка відповідатиме глобальним стандартам сталого розвитку, зміцнить економічну та продовольчу безпеку держави та підвищить її роль у світовому аграрному просторі.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Аналіз сучасного стану агропромислового комплексу України та міжнародного досвіду показує, що державне регулювання є ключовим механізмом забезпечення ефективності, стабільності та сталого розвитку аграрного сектору. Україна, перебуваючи на етапі інтеграції до глобальних економічних і продовольчих ринків, стикається з низкою викликів: впливом воєнного стану, нестабільністю економічного середовища, обмеженим доступом до інвестицій та ресурсів, а також необхідністю забезпечення

екологічної безпеки і дотримання міжнародних стандартів.

Сучасна система державного регулювання аграрного сектору має низку позитивних аспектів, таких як фінансова підтримка виробництва, програми дотацій та субсидій, розвиток інфраструктури та координація експорту, проте водночас вона демонструє значні недоліки. Серед них – недостатнє планування довгострокових стратегій, обмежена інтеграція екологічних та соціальних аспектів у державну політику, низький рівень цифровізації виробництва та слабка координація між державними, науковими і бізнес-структурами. Ці фактори підкреслюють актуальність дослідження ролі державного регулювання у досягненні завдань сталого розвитку. У контексті виконання Цілей сталого розвитку до 2030 року пріоритетними завданнями для України є забезпечення продовольчої безпеки, підвищення ефективності аграрного виробництва, розвиток експортного потенціалу, впровадження ресурсозберігаючих та екологічно безпечних технологій, підтримка малих та середніх фермерських господарств, а також соціальна стабільність у сільських громадах. Досягнення

цих завдань потребує комплексного підходу, який інтегрує економічні, соціальні та екологічні аспекти у державну політику, сприяючи формуванню конкурентоспроможної, стабільної та стійкої моделі агропромислового комплексу. Удосконалення державної політики в аграрній сфері повинно включати: стратегічне планування розвитку галузі, фінансову підтримку виробництва та інновацій, стимулювання сталого використання природних ресурсів, розвиток інфраструктури, підтримку експорту та інтеграцію на міжнародні ринки, забезпечення соціальної стабільності сільських територій, а також впровадження цифрових та ресурсозберігаючих технологій. Реалізація цих заходів дозволить зміцнити економічну стійкість держави, гарантувати екологічну безпеку та забезпечити довгострокове соціальне благополуччя населення. Таким чином, системне державне регулювання агропромислового комплексу України є стратегічним інструментом, який дозволяє поєднувати короткострокове вирішення поточних проблем із довгостроковими завданнями сталого розвитку, формуючи передумови для конкурентоспроможного та безпечного аграрного сектору до 2030 року.

REFERENCES:

1. Rykovska O. Analysis of the state of agriculture in Ukraine and the implementation of EU regulatory legal acts related to agrarian and environmental issues. Kyiv. 2024. 22p.
2. Svystun L.A., Popova Y.M., Shtepenko K.P. State regulation of the agricultural sector of the economy in the context of ensuring sustainable development objectives. *Effective Economy*. 2020. Vol. 11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2020/95.pdf
3. State and prospects for the development of the agro-industrial sector through the prism of entrepreneurship. Ukrainian Association of Economists. 2023. URL: <http://ujae.org.ua/stan-ta-perspektyvy-rozvytku-agropromyslovogo-sektoru-cherez-pryzmu-pidpryyemnytstva/>
4. Yakymenko I.L., Petrashko L.P., Dyman T.M. Sustainable Development Strategy: European Horizons. Kyiv. 2022. 337p.
5. Orlova N., Sidenko Y. Challenges of sustainable development of the agricultural sector of Ukraine: strategic priorities of the government. *Public administration: concepts, paradigm, development, improvement*. 2024. Vol.8. P.91-97.
6. Key challenges for the agricultural sector and the main tasks of the state agrarian policy for 2025. *Institute for Strategic Studie*. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialna-polityka/klyuchovi-vyklyky-dlya-aharnoho-sektoru-ta-osnovni-zavdannya>
7. On the Sustainable Development Goals of Ukraine for the period until 2030: Decree of the President of Ukraine dated September 30, 2019. No. 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>
8. Abramovich I.A. Innovative tools of the marketing complex of agricultural enterprises. *Economic Scien*. 2017. Vol.27. P.107–110.